

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 6.—
Negyedévre 2.50
Egy hóra 1.—
Egyes szám 4 kr

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kladékhivatal:

Főplacz, a város
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasáboz petít
soronkint 5 krjával
számítatnak.

Háboru itthon.

Debreczen, április 22.

Mialatt Törökország meg-
üzente a háborut a támadó görög-
göknek, azalatt a mi rakonezatlan-
kodó görögjeink is akezióba léptek
az ugynevezett népszövetség érde-
kében s csináltak egy meglehető-
s kudarczezal végződött politikai
skandalumot.

És folyt a harez itthon is a
husvéti kettős ünnepek alatt a po-
litika csuf mezején.

Az Ugron-párt itt a görög, a
ki tehetetlenségében is nagyot
akar, ha mindjárt elpusztul is
mindaz, a mi szent és jó. Csak ők
a hangos férfiak állhassannak meg
a népszerűség koronájával, vesz-
szen aztán jog és igazság.

Folyik a marakodás Kossuth
Ferencz és Ugron Gábor között az
„Egyetértés“ és „Magyarország“
hasábjain. Ez a polgárháboru rut,
a hazafias érzést fellázító, csak
épen odaát Ausztriában örülhet-
nek neki a hol a pártok közt szin-
tén kiegyenlíthetlen tusa folyik.

Magunk gyöngítjük magun-
kat, holott a kiegyezéshez sok
erő kell!

De azért Ugronék május

2-ára azon a ezimen izenik meg
a kormánynak és a rája hallgató
nemzetnek a háborut, mert az
osztráknak eladja Magyarországot.
Az akkor megalakuló népszövet-
ség erőssé fogja tenni Magyar-
országot, mert hiszen Szederkény-
nyinek, Ugronnak és Bartának
lesz elnökségük, ha már mandát-
umok nines.

Keserü csalódás fogja érni
ismét bős Ugront, ami nem vol-
na baj, ha az ország kára nélkül
járna. Izelitőt kapott már husvét
vasárnapján a budai népgyűlésen,
a hol felidézett szellemei a nya-
kára ültek, hogy csak ugy nyög-
gött bele.

A sajtószabadságról és az igazi
közvéleményről zengtek tirádákat
Ugronék azt hirdetvén, hogy a
nemzet kincseit csak ők védelmez-
hetik meg, miután a parlament
többsége hűtlen sáfár. És a szo-
cialisták, kik a népgyűlésre szin-
tén elmentek, otrombán belezug-
ták, hogy hazugság az Ugronék
szava, a polgárok jogát és érde-
két csakis ők képviselik.

Ez a hang pedig még a nép-
szövetségben utazó Ugronékénél
is nyersebb volt, a vesztes tehát
az erőszakban az egyedül üdvö-

zítő parlamenten kívül való szent-
háromság maradt.

És ki e veszteség oka? Oh
nem az, aki az általános szavazat
jog hangzatos frázisaival izgatván
a mult évi választás előtt oly
kedves fegyvertársaknak tekintette
a szocialistákat, nem Ugron Gá-
bor, hanem Bánffy miniszterelnök,
a ki — és kételkedhetnek ebben
valaki? — sok ezer forintokkal
megvette Pfeifer Sándor szoczia-
listát, csakhogy hiveivel Ugront
szóhoz jutni ne engedje.

Ezt kiáltotta az ugrofista
tehetetlenség a megzavart népgyű-
lésen, ezt harsogja lapja és ettől
az ország érdekei ellen beteg hiu-
ságtól és elbizakodottságtól vitt
kárhuzatos harezttől fordul el meg-
vetéssel a nemzet, melyet már
régen nem lehet esillogó frázisok-
ba öltözött hazugságokkal félre
vezetni.

Az a hadjárat, melyet Ugron
folytat egy pár szál ember nevé-
ben az igazság ellen, sokkal csu-
nyább annál, melyet Delyanis egy
félrevezetett nép nevében indított
meg.

Egyben nem különböznek.
Mindkettő vége a — bukás . . .

TÁRCSA.

Adämoni asszony.

Marco Broeimer után: Krasznainé F. Mari.

E napokban nevezetes irodalmi rit-
kaságot nyujtott a közönségnek egy
bécsi színház egy kínai drámát „Hoëi-
Janki“ (A krétakör), melynek szerzője,
Li-King-Tao, a XIII. században élt. E
különös darab grotesk külsőségei, a me-
lyet tekintve a kínai kultúra állandó jel-
legét, mint kulturképet tekinthetünk, ele-
inte visszatásztóan hatott a közönségre.
De csakhamar érdeklődést ébresztett e da-
rab magas drámai tartalma.

Engem főkép azon jelentékeny kö-
rűlmény kötött le, hogy a kínai költő
két asszonyt esetel, kiknek typusa éle-
sen megkülönböztetett sajátágaival a
világirodalom valamennyi mesterműveiből
elibünk sugárzik. Az egyik szelid, gyön-
géd, hü és feláldozó odaadásu, tehát
megtetesülése az asszonyi természet ösz-
szes előnyös tulajdonságainak; a másik
ellenben heves, szenvedélyes asszony,
kinek lelkében vadul tombolnak a fékez-
hetetlen vágyak, a par excellence dämoni
asszony.

Kezdetleges korszakokban hiába fog-
nak ilyen asszonyokat keresni. Ez nagyon
is könnyen megmagyarázható. Mig az
asszony teljesen béklyóban van, mig egyé-
nisége el van nyomva, a mig a férfi teher-

hordója, addig természete nem képes sem
nemes tulajdonságait, sem rosz hajlamait
kifejteni.

Egy Medea, egy Judit, egy Borgia
Lucrécia hatalmas, de a mellett borzasztó
alakjai csak olyan nemzeteknél léphettek
fel, kiknek már gazdag történelmi multjuk
volt. Továbbá, miután az asszony hason-
líthatatlanul nagyobb mértékben van a
szerelemre utalva, mint a férfi és lényé-
nek magva ezen érzelemben gyökerezik,
ugy annál erőteljesebben fog a dämon az
asszonyban olyan korban előre törekedni,
a melyben maga a szerelem mély, gazdag,
tehát tuláradó, tehát egy életerőtől duz-
zadó korban.

Ha egy nemzet vidám életösztöne
kihalt, ugy a szerelem is vesztit erejéből
és mélységéből, elsínylik és beteg lesz és
akkor hiába keresik azon erős indulatu
asszonyokat, kiknek temperamentuma néha
dämoni erővel tör ki, ugy, hogy megrémit
bennünket kitörő vadságával.

Igy például a mult században a sze-
relem Francziaországban és Németország-
ban hü képét tárta elénk az irodalom és
művészet akkori stíljének: ezikornyás,
diszített, édesen enyelgő vagy tulfeszített.

Hijján volt az őserőnek és a me-
rész kiméletlenségnek, mely a nagy szen-
vedélyeket jellemzi. Néha-néha meglötte
ugyan magát egy Werther szerelmi bá-
natában, de azért nagyon ritkán lehetett
egy megrázó fájdalomkiáltást hallani. És
a mit a forradalom előtti Francziaország
festőjének Francois Boucher-nak asszony-

alakjairól mondtak, hogy ugy néznek ki,
mintha csakis rózsa volna táplálékuk,
ilyen általában az akkori kor szellemének
signaturája. Csak a nagy forradalom zugó
viharja volt képes egyes dämoni női jel-
lemet megérlelni és előtérbe tolni.

Németországban is találtak ama vi-
haros korszakban itt-ott e fajtából egyes
példányokat. És bizonyosan ilyeneknek
képzelte az asszonyokat Jaen Paul, a
nagy humanista, midőn e század elején
egy látogatás alkalmával, melyet Weimar-
ban tett Göthenél, ujjongva felkiáltott:
„Ah itt asszonyok vannak, itt minden
olyan forradalomszerű és feleségnek nines
semmi értékük!“ De ezen asszonyok kü-
lönös kivételes természetűek voltak, a
melyek bizonyos korlátolt irodalmi körben
jutottak érvényre. Szenvedélyük izzó le-
helete nem volt érezhető a költészetben.
És így csak a mi korunk irodalmának lett
fenntartva, hogy a dämoni asszony typusát
sokasítsa és mélyebbé tegye.

*

Találkozunk aztán a dämoni asszony-
nyal a modern irodalmi mozgalmak majd-
nem valamennyi vezető szellemeinél. Leg-
borzasztóbban azonban Ibsennél lép elé-
ken ezen alak. Az ösztön, mely Norát arra
kényszeríti, hogy elhagyja férjét és gyer-
mekeit, a melyet ő mystikus kifejezéssel
„csodaszerű“-nek nevez, ezen ösztönnek
valóságos dämoni jellege van. Gabler
Hedda, ki mosolyogva röpit golyót fejébe,
Rebeka „Hosmersholm“-ban, ki titkos
psychologiai eselszövényei által a rosmers-

Politikai hírek.

A kvóta.

Az osztrák kvóta-bizottság tagjai, április 29-én vagy 30-án Budapestre jönnek s itt tartandó ülésükből kiküldik azt a hét tagu albizottságot, mely a magyar bizottságnak ugyanolyan számú küldöttségével szóbeli tárgyalásokba fog lépni a kvótarány megállapításának ügyében. Megelőzőleg, április 28-án Bécsben lesz ülése az osztrák kvóta-bizottságnak. A bizottság tagjaival együtt Budapestre jó Badeni osztrák miniszterelnök és Bilinszki pénzügyminiszter is.

A bank kérdés.

Az osztrák-magyar bank főtanácsa jövő esütörtökön ülést tart, amelyen a két kormány nyal létrejött új szabadalmiszerződéshez a tárgyalóbizottság által nemrég kidolgozott indokolási jelentést is elő fogják terjeszteni. A jelentés a banktárgyalások különböző frázisait pragmatice tárgyalja s végül az indokokat is felsorolja, amelyek alapján a bank vezetősége a két pénzügyminiszter javaslatát elfogadta.

A német császár Bécsben.

Bécs, ápr. 21.

II. Vilmos német császár ma délelőtt tizenegy órakor az osztrák császárvárosba érkezett. Fogadása impozáns lelkesedéssel ment végbe. Ferencz József király és a királyi hercegek a perronon várakoztak a vendégre, a kit megérkezésekor a német himnusz hangjai és viharos Hoch! kiáltások fogadtak.

A pályaudvaron már háromnegyed tizenegy órakor megjelentek az összes méltóságok Badeni és Bánffy miniszterelnökök kivételével, a kik a Burgban várakoztak a német császárra. A perronon voltak: az urak házának tagjai, Üxküll gróf hadtestparancsnok, Engel báró térparancsnok, Lueger polgármester és má-

sok. A király az összes Bécsben időző királyi hercegek kíséretében kevéssel 11 óra előtt érkezett. Német tábornagi egyenruhát viselt, a melyre a fekete sasrend nagykeresztje és a Hohenzollern házirendjel diszszalagja volt tűzve. A pályaudvaron diszszázad állott őrséget.

Pontosan tizenegy órakor robogott be Vilmos császár különvonata. A zenekar a Wacht am Rheint játszotta, a közönség Hoch! és Hurrah! kiáltásokban tört ki.

A király elébe sietett a német császárnak és többször megölte. Az uralkodók aztán megszemléltek a diszszázadot, majd pedig a királyi hercegek üdvözlése és a notabilitások bemutatása következett.

A német császár osztrák-magyar tábornoki ruhát öltött és a Szent-Istvánrend nagykeresztje van a mellén. Kiséretében vannak: Haucke főhadsegéd, Eulenburg gróf főudvarmester, Wedele gróf főistállómester, Kiderlen-Wellen követ és Plersen főhadsegéd.

Az uralkodók kíséretének kölesönös bemutatása után nyitott kocsin a Burgba hajtottak. Az ut mentén összegyűlt néptömeg mindenfelé lelkesen éljenzett.

A Burgban Lichtenstein herceg főudvarmester és Hunyady gróf főceremónia-mester az első emeletre kísérte Vilmos császárt, a hol üdvözölte Blanka, Mária Valéria, Erzsébet és Mária királyi hercegnőket és Adelgunda modenai hercegnőt. Azután a Pietradura-terembe ment a német császár, ahol bemutatták neki a közös minisztereket, a magyar és az osztrák miniszterelnököket, a osztrák minisztereket és az udvari méltóságokat.

Vilmos császár délután félegykor a német nagykövetségre hajtatott, ahol reggeli volt a tiszteletére.

A török-görög háború.

A török hadsereg két hadosztálya már Larissza előtt áll s megkezdte a város bombáztatását.

Azok a Trieszten át jött hírek, hogy a görögök diadalmasan nyomulnak előre, visszaverve a törökök támadását, aligha felelnek meg a valóságnak. Legalább is megerősítésre szoruló görög híresztelések.

Hellasz népe már a legutolsó erőfeszítéseket teszi, hogy megvédje hazája becsületét. A kormány minden fegyverfogható görögöt táborba szólított s György király, akinek trónjába kerülhet ez a háborus kaland, maga ment a Larissza melletti táborba, hogy lelkesedést öntsön a melunai vereségtől elesüggedt hadseregébe. De hogy jelenléte pótolja-e katonáinak készületlenségét, az kétséges.

Tegnap hírek érkeztek a felől is, hogy Görögország néhány apróbb szigetet, a hol görögök is laknak, az Archipelagusban fellázított. Ennek azonban a háboru sorsára semmi befolyása nincs, mert a törökök győzelme esetén ezek a szigetlázongások önként megszűnnek.

A döntő ütközet ma vagy holnap várható.

A melunai csata.

„Meluna melletti csatának“ nevezi legtöbb lap azokat a harcokat, melyek a thesszáliai határokon folynak. A esütörtökről péntekre történt hadakozás csak az előcsapatok csatározása volt. Szombaton öltött az akció kamolyabb jelleget. Vasárnap a hadakozó felek harczosainak száma 60,000-re rugott.

Csütörtök óta Gritzianontól az anapliszi hegységig vivő 50 kilométer hosszúságú vonalon folyt a harc, melynek célja volt a hegyi átjárók elfoglalása. Ezek az átjárók nyitották meg az utat a tesszáliai síksághoz. A legfőbb közlekedési vonal ebben az irányban a melunai szoros, mert ennek birtokbavétele által lehet csak a

holmi lelkész feleségét öngyilkosságba kergeti, a tizenhatéves, fiatal Wangei Hilda, ki hangosan ujjong, midőn Solnesz építész a toronytetőről lezuhan a mélységbe, mindhárom hű kinyomata a modern asszonyok típusának, kiknek lelki hajlékonysága a démon által kap határozott vonásokat.

Nem kevésbé jellemző az a körülmény, hogy a jelenkor két legkimagaslóbb tragikai hősnője, Duse és Bernhard Sarah, művészetük nemességét, mélységét, elragadóását csak akkor fejtik ki, ha modern démoni asszony-alakokat kreálnak.

Persze azt az ellenvetést lehetne tenni, hogy a tény, miszerint a modern költők különös előszeretettel viseltek a démoni asszony iránt, még nem jogosít fel arra a föltevésre, hogy a modern asszonyi Psychében a démoni uralkodik leginkább. Ezen előszeretet poetikus technikai tekintetből származik a költőnél, de leginkább a tragikusnál. Hiszen a tragikusnak, hogy biztos legyen sikere, szüksége van heves temperamentumu asszonyalakokra. A tragikus csak akkor játszathatja művészetét, ha az asszony lelkében, tompa, sötét, leküzdhetlen erő lappang.

Ekkor tud csak mindkét kezével a teliből meríteni. Csak egy ilyen asszony által sikerül neki bennünket meghatni, megrázkódtatni, egész bensőnköt fogva tartani. Ezen kifogás elfogadhatónak látszik, de mégis ha közelebbről tekintjük, nem eléggé állja ki a sarat. Hiszen a

modern író nem explodáló színészi külsőségekkel nyilatkoztatja meg az asszonyban a dämönt, mint a hogy ezelőtt volt eset. A leghatalmasabb megrázkódtatások, a lélek legsúlyosabb kitérősei néha egész titokban játszódnak le a modern asszonyban. Nora nem velőtrázó sikolylyal rohan el. Mialatt mereven nevet, álmódóva sutog, tör ki természetéből a dämön. Ez sajtálagosan modern nem csak a külső technikában, hanem a legbensőbb érzésben is.

*

Különben állításom helyessége mellett egy teljesen részrehajlatlan tanut nevezhetek meg, egyikét az emberi lélek legmélyebb ismerőinek, Egertont a híres angol írónőt, kinek „Key notes“ („Alaphangok“) könyvében nekem a következő rendkívüli hely tűnt fel:

„Jól van az“, így írja, hogy szivünk dobbanásai rejtve maradnak a férfiak előtt, hogy elég ravaszok vagy elég nagyok vagyunk, inkább annak tűnni, a hogy ők akarnak bennünket, mint a mi-nők valójában vagyunk. Miért hatnak a férfira erősebben erő és szépség, mint a szellem és sziv finomabb tulajdonságai? Mert valamennyi férfi az örök vadságot, a zabolázatlan, primitív, vad temperamentumot, a mely még a legszelidebb s legjobb asszonyban is meg van — észre nem veszi. Minden megszokott korszakok alatt ég ezen ősvonás zabolázatlan bőségében, a mely elfedve van a kultúrától, de soha ki nem irtható: az asszony

alaphangja a varázshatalomban és erőben.“ Ez jelentőségteljes vallomás, amely annyival inkább is nyer értékben, mert egy asszony az, a ki itt elárulja az asszonylélek legmélyebb titkát.

És most már azt is tudjuk, hogy miért van az, hogy az asszonyi lélek „ősvonása“ a mi korunknak majd sötétben felhevül, majd fellobban mint tűzoszlop. Azáltal, hogy érvényre jut az asszony egyénisége, felszabadul egyszersmint egész valója, elrejtett ereje. Azon tényből, hogy ama költők kimagasló nőalakjai, kik műveiket az élet teljéből merítették és valósággal táplálták, démoni, szenvedélyes természetűek; e tényből még más következtetést is lehet vonni, ugyanis ama következtetést, hogy korunkban lényegesen nyert a szerelem erőben és mélységben. Az asszonyok szerelme erőteljesebb lett! És miután a szerelem a legfinomabb és legmagasztosabb, a legbehatóbb kifejezése az léletakaratra, ugy ez azt biznyítja, hogy az asszonyok ma akaraterősebbek is mint valaha. És ez talál is a jelen asszonymozgalomhoz, a mi szintén nem egyéb a modern asszony feltörekvő akarat tudatának kifejezésénél. Ebből kizárólag a költőknek vigasztaló kilátás nyílik a jövőben. Ha kiküzdene valaha az asszony a társadalomban az őt megillető rangot, ugy semmi esetre sem fog a szerelem — a mitől aggódnak — veszíteni az ő édes, vad varázsából. A jövő költői nem fognak tehát anyagban szűkölködni...

görögök stratégiai védelmi vonalát áttörni és tarthatatlanná tenni Larissa mellett elfoglalt pozíciójukat.

A török hadsereg tegnapelőtt *jelentős diadalt aratott a görögökön* Tyrnavus mellett. Nagy bravúrral foglalták el a várost. A görögök bátor ellentárlást tanúsítottak ugyan, de később kénytelenek voltak menekülni, hátrahagyván nagy mennyiségű fegyvert és élelmiszert. *Belitzka is a törökök hatalmába került.* A törökök Larissa felé vonulnak s talán már ma döntő ütközetre kerül a sor. Az előnyomuló török hadsereghez Edhem pasa a melunai magaslatok mellől két hadtestet rendelt a damai völgyekbe, Tyrnavus mellett egyesült a két hadtest és együtt vonultak Larissa felé. A törökök veszteségei e hó 17-én aránylag nagyok voltak, 18-án és 19-én azonban csekélyek.

Larissa előtt.

Török részen beszélnek, hogy Larisszáért csak azért szándékoznak okkupálni, hogy rábíráják Görögországot a demobilizációra és Krétán levő csapatai visszahívására.

Edhem pasa azt a kérelmet intézte a Yldiz-palotába, hogy az óránkénti távirati kérdezősködéssel, a melyekre azonnal lehetetlen felelni, valamint részletes utasítások küldésével hagyjanak fel; ő csak minden reggel, az operáció kezdetéről és este annak eredményéről referálhat.

Menedik és Neschat pasa hadtestei tegnap előtt *Larissa elé értek.* Mindkét csapat a város bombáztatását kezdte meg. Az Yldiz-palotában ezek után most már azt hiszik, hogy néhány nap alatt Európa megállásra fogja kérni Törökországot.

A török csapatok hangulata roppant lelkes.

A bécsi török nagykövetséghez a harezterről érkező hír szerint is a török hadsereg egy része, két hadosztály már Larissa előtt áll és ez a görög pozíció még ma vagy holnap a törökök kezébe lesz. Mindazáltal igen kemény tusa folyik a görögök jobban tartják magukat, mint gondolták volna. A görögök azt a hírt terjesztik Trieszten át, hogy a görög sereg az egész vonalon előnyomul. Már maga a hely, a honnan a híreket világgá boesájtják, mutatja, hogy kontrminben spekuláló görög bankárok terjesztik.

A trónörökös katonái.

Konstantin trónörökös a Damazi és Reveni mellett vívott csatákról csupán ezt az egy görög szót telegrafálta Athénbe: Ariszta! (Nagyon jól van.) A trónörökös tegnapelőtt a grizovalai csata után beszédet intézett a csapatokhoz és felszólította őket, hogy ne veszítsék el bátorságukat, hogy az *egyenetlen háborúnak néhány kudarc természetesen következménye,* majd így folytatta:

— Igyekeztek azt visszahódítani, a mit tegnap elvesztettetek!

A nevével ezrednek pedig azt mondta a trónörökös:

— Katonák, ne felejtsetek el, hogy vállbojtotokon az én nevemet viselitek.

Epiruszban.

Epiruszban az ágyuharcz egyre tart, de eddig eredmény nélkül. Ha a török ütegek és erősségek este a sötétség beállása miatt a tüzelést megszüntetik, akkor az athéni ujságok nyomában azt jelentik, hogy a török erősségeket elpusztították. Így már négyszer jelentették, hogy Prevezát halomra lőtték és hogy természetesen a török helyőrség onnan kivonult. Valósággal úgy áll a dolog, hogy a prevezai erősség, a mely *voltaképpen* nem is erősség, hanem romhalmaz, naponkint vígan folytatja a tüzelést. Egyébiránt a tegnapi bombázás azzal végződött, hogy a görög flotta *végképpen elvonult Prevezából.*

Mit akar Törökország.

Egy konstantinápolyi távirat szerint az egyik pasa, ki résztvett abban a miniszteri tanácsban, mely a hadüzenetet elhatározta, kijelentette, *Törökország nem folytat hódító hadjáratot,* hanem teljes hadi kárpótlást fog követelni. Hogy Törökország nem vágyakozik hódító hadjáratra, abból is kitűnik, hogy rendre intette a 10,000 főnyi albán szabadcsapatokat, amiből Görögország megérdemelte volna, hogy az ő guerilla-csapatai ellen ezeket háboruba vigyék.

A lázadó Archipelagos.

A Daily Telegraph konstantinápolyi távirata szerint Chios, Mytilene és Samos szigetén Görögország támogatása mellett szervezett lázadás kitérőse várható.

Meg nem erősített hír szerint a görögök a törökökkel való küzdelem után megszállták Mytilenét és Chioszt. A török flotta, a mely utban volt a besikai öböl felé, visszatért a nagarai esueshoz.

Ki a felelős a háborúért?

A „Journal“ György görög királyljal folytatott beszélgetést közöl. A király állítólag kijelentette, hogy Görögországot teljesen ok nélkül támadták meg. Sem Törökország, sem Görögország nem gondoltak volna háborúra, ha bizonyos hatalmak intrikái közbe nem jönnek, a melyek megbízták Törökországot, hogy támadjon a görögökre. A király az Európai kővezetést teszi felelőssé a háborúért.

Egészen másként hangzik a *Times*-nek Pétervárról kapott következő sürgönye:

Muravjev gróf tegnap körlevelet küldött a hatalmak képviselőinek, a melyben azt mondja, hogy az európai diplomácia hasztalanul igyekezett a görögöket a háborútól visszatartani s azt ajánlja a hatalmaknak, hogy mindaddig, a míg egyik vagy másik hadviselő fél közbelépésüket nem kéri, várakozó álláspontot foglaljanak el és Krétát addig is megszállva tartásuk. Az összes hatalmak hozzájárultak ehhez a javaslatához.

A kollegium fejlesztése.

— Filozófiai fakultás. Tanári fizetések. —

Debreczen, április 22.

A debreczeni kollegium jövődjéről fejlődésének, különféle tanszakai versenyképességének biztosítása két nagy kérdés megoldásától függ: a filozófiai fakultás felállítása dusan gyümölcsöző új hajtás lesz az ősi főiskola terebélyes fáján; a tanári fizetéseknek az állami tanintézetekben divó javadalmazásokkal lehetőleg egyforma megállapítása lesz az egyetlen mód, melylyel a protestáns világ legkitűnőbb tanáira ezután is vonzerőtt gyakorolhat a hazai reformátusok legelső főiskolája s a melynek segítségével régi jó hírnevét megtarthatja s a kor színvonalán megmaradhat.

Nehéz probléma. De ha sulyos, megrendítő válságok között is megtudta helyét állani háromszáz év alatt a debreczeni kollegium; ha mindig megtalálta a tovább fejlődéséhez szükséges erőforrásokat: a vezetők bölcsesége, a hagyományos áldozatkészség és az erős önbizalom, ezuttal sem fogja cserben hagyni az életkérdést képező nagy reformok keresztülvitelében ezt a mi szeretett drága kollegiumunkat.

*

A főiskola anyagi és szellemi ügyei

átvizsgálásával megbízott küldöttség tegnap délután e nagy horderejű ügyek felett tanácskozott.

Jelen voltak: Kiss Áron püspök, gr. Degenfeld József főgondnok mint elnökök; Simonffy Imre kir. tanácsos helyi főgondnok; Tóth Sámuel egyh. kerületi főjegyző, Kiss Albert, Ármós Bálint kerületi tanácsbírók, Márk Endre egyh. kerületi és kollegiumi ügyész; Joó István középiskolai felügyelő, Sass Béla, Dóczy Imre, Kovács Lajos kollegiumi igazgatók, Csiky Lajos theologiai és Bacsoni Lajos jogi dékánok.

A gyűlés egyik fontos tárgya volt a *tanári fizetések rendezéséről* tárgyaló munkálát, amelyet ezen küldöttség szűkebb körű, (Joó István, Sass Béla, dr. Bacsony Lajos, Csiky Lajos és Karai Sándor urakból álló) albizottsága dolgozott ki.

E munkálát kimutatja, hogy minő szükségleteket kellene a debreczeni főiskola theologiai, jogakadémiai, gymnasiumi és tanítóképzési tanárainak javadalmazása körül kielégíteni, abból a célból, hogy főiskolánk e tekintetben végrevalahára a korszerű rendezettség színvonalára emelkedjék.

A *fizetések megállapításánál* az akadémián az állami kir. jogakadémia s a kolozsvári theol. fakultás viszonyai, a gymnasiumnál és képezdénél az állami fizetési törvény és az államsegélyes gymnasiumok, a budapesti és enyedi ref. főgymnasiumok és debreczeni főiskolánk központi helyzete vétettek fel.

Ekként az akadémián 2000 frt. alapfizetés, a gymnasiumban és képezdében 1200—1400—1600—1800 frtos fizetési fokozatok, esetleg 1500 frtos átlagos fizetés hozatott javaslatba. Számításba vétettek továbbá az összes szolgálati idő alapján folyósítandó korpótlékok visszamenőleg és pedig minthogy a korpótléknak 100 frtról 200 frtra való felemelése az akadémiákra nézve már a jövő tanévtől kezdve biztosítottak tekinthető és a középiskolák tanáira nézve is kilátásba van helyezve: 200 forint ötödéves korpótlékok felvétele javaslatatik.

Mindazon szükségletek kielégítése, beleszámítva a gymnasiumban két új tanszéknek, a képezdében egy rendes *ének-és zenetanári tanszéknek felállítását*, mintegy **40 ezer forint évi szükséglet-emelkedést** vonna maga után, a melynek legalább is fokozatos fedezéséről annál hamarabb gondoskodni kell, minél nagyobb veszéllyel fenyeget évről-évre érezhető hátramaradásunk.

A küldöttség, hogy minden tagja minden oldalról alaposan megismerkedhessék e munkálattal, elhatározta annak kinyomatását és szétosztását s a tárgyalásra május 6-án új ülést fog tartani.

Ezenkívül megbízta ugyanazon albizottságot, hogy adjon javaslatot arra nézve is, micsoda sorrendben és milyen fokozat szerint volna a tanári fizetések rendezése életbe léptetendő, miután a költséges reformot egyszerre úgy sem lehetne megvalósítani.

Másik tárgya volt az ülésnek az egyházkerületi közgyűlés 427/1896. sz. határozatával kapott azon megbízás, hogy állapítsa meg a *bölcsészeti fakultás felállításánál számításba vehető alapok jogi természetét.*

Ezt az ügyet azonban már a főiskolai gazdasági tanácsal együtt tartott értekezletén tárgyalta, melyen az imént említettek kivül: Balogh Ferencz, Szikszai Szabó László és Elek Lajos tanár, utóbbi mint jegyző voltak jelen.

Az értekezlet a következő alapokra nézve nyilatkozott:

I. Világosan a filozófiai fakultás céljaira tétettek.

1. Kovács Ferencz alapítványa. Tőke : 2664 frt 78 kr. *)

2. Szegedi Sándor tanszéki alapja. Tőke : 24198 frt 68 kr.

3. Debreczen város 200,000 frt alapítványából 100,000 frt.

4. A debreczeni ev. ref. egyház alapítványa : 50,000 frt.

Ezenkívül négy nagyobb alapítvány is ide sorozható, amelyek azonban még most csak reménybeliek s részben csak szóbelileg vannak megígérve. Nevezetesen özvegy Hegyi Mihályné urnő körülbelül 40,000, Kövesdi János 50,000, névtelenül maradni akaró pátrónus 30,000 és egy másik kegyes urnő 10,000 frtos alapítványai.

II. A már kezelés alatt lévő s részben régebb eredetű alapítványok közül a filozófiai tanszak és tanárképezde céljaira felhasználhatónak véleményezi az értekezlet a következő alapítványi tőkéket :

1. Cseh Szombathy alap. Tőkéje: 11088 frt, melynek kamatai a fakultás fellállításáig egyéb szükségletek fedezésére használtatnak; de már most is az új fakultás alapjai között kezelik.

2. Ilyen természetű a Récsy alap. Tőkéje: 16531 frt.

3. Szártory alap. Tőkéje 177,045 frt 91 kr. Ezen nagy alapítványból jelenleg 2 jogi és 1 gimnáziumi tanszék tartanak fenn. Tőkésítést igénylő alap lévén, a 3 tanszék javadalmazásán felül megmaradó jövedelmek tőkésítendőek s annak idején filozófiai fakultásra lesznek felhasználhatók.

4. Gróf Degenfeld-Schomberg Imre alap. Tőkéje : 42818 frt 55 kr. Az új fakultáson olyan tanszék javadalmazására fordítandó, a melylyel a theologiai akadémián kötelezőleg tanítandó bölesészeti tárgyak lesznek összekötve.

5. K. Tóth-Simonffy alap. Vagyona, 31 nyilas tanyaföld, mérsékelt számításal 50000 frt értékben. Ez alap a főiskola általános szükségleteire van rendelve; de a nemes alapító élőlészével több ízben tett nyilatkozata szerint a filozófiai fakultás javára is felhasználható.

Az értekezlet nem találta e célra fordíthatóknak, illetőleg nem tartja számításba vehetőknak a következő alapokat, melyek a Kiss Albert által a mozgalom megindításakor kidolgozott javaslatban előfordulnak :

1., Margitay alap : 34583 frt. 2., Bodnár-Szondy alap : 8096.76 frt. 3., Rhedey alap : 22329 frt. 4., Somberg alap : 3899 frt. 5., Pálóczy-Horváth alap : 14431.37 frt. 6., Somogyi-Hercz alap : 12546.73 frt, mely időtlen ideig tőkésítendő, míg végre egy millió forintba szaporodik. Bizonyos évközökben csak a tőke fele lesz mindig felhasználható. 7., György Endre alapítvány 753 frt.

A szellemi és anyagi ügyek küldöttsége foglalkozott még a tanítóképezdei zene és énektanári tanszék dolgával is. A küldöttség tudomásul vette, hogy az elhalt Sz. Nagy Károlyt ideiglenesen, a tanév végeig Mácsay Sándor főgymnáziumi énektanárral helyettesítették. A tanszék miként való rendezése és betöltése iránt való javaslat tételre pedig bizottságot küldött ki, melynek tagjai : Kovács Lajos, Joó István, Márk Endre s dr. Öreg János.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

*) Az alapok vagyona az 1895. június 30-iki állapot szerint van kimutatva.

A Gőzgyűjtő-egyesület „Ötös“-a Kerekek. akadémia palotájában.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra között, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A debreczeni kir. járásbírószék szóbeli kéréseket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Famunkatánítás. Kézügyesítő egyesület A főreáliskolai műhelyében d. u. 2—4 óráig Kedden előkészítő csoport. Szerdán és pénteken haladó csoport.

Időjárás

A központi meteorologiai intézetnek Debreczenbe küldött jelentése szerint a következő időjárás várható :

— Április 22. —

— Hűvös. — Széles. — Később borulás. — Hőemelkedés. —

— A „Csokonai“-kör ünnepélyes ülése.

A „Csokonai“-kör 1897. április hó 23-án, pénteken a „Margit“-fürdő nagytermében az 1896/7. évi felolvasó-estélyeket befejező ünnepélyes ülést tartja meg, melynek tárgyszorozata a következő : 1. A törökök családi életéről. Irta és felolvassa dr. Kunos Ignác ur, a magyar tud. akadémia lev. tagja. 2. Samehtini : Elégia. Hegedűn előadja Unger Géza ur, zongorán kíséri dr. Udvarhelyi Dezső ur 3. Bál után. Monolog, irta Szécsi Ferencz; előadja Vass Antalné urnő. 4. Román, Doppler „Ilka“ operájából, éneklő Hirsch Jenny k., zongorán kíséri Znojemszky Gyula ur, a debreczeni színház karagya. Az ülést közös vacsora és táncz követi, Rácz Károly zenekarának közreműködésével. A Kör tagjai és hozzátartozóik tagsági jegyeiket használhatják. Az ülés kezdete pont 7 órákor.

— A szoboszlói polgáriiskola államosítása. A h.-szoboszlói községi polgári iskola, egyetlen ezen a népes Hajduságon, — új korszak előtt áll. Szoboszló város közönsége a multkor nagy deputációval az iskola államosítását kérte, hogy az minden tekintetben megfelelhessen pedagogiai igényeinek. A közoktatásügyi miniszter most a következő leiratban tudatta Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelővel az államosításra való készséget, a ki a szoboszlói polgári iskola felvirágoztatásának egyik legbuzgóbb előharcosa :

F. évi január 15-én 97 sz. a. kelt jelentésére csatolmányok visszaszármazása mellett, további eljárás végett értesitem a tanfelügyelőt, miszerint, a mennyiben a pénzügyi kormányzat, illetve a törvényhozás annak idején hozzájárul, hajlandó vagyok a hajdu szoboszlói közs. polg. fuiskolát államosítani a következő feltételek mellett :

1., Hajdu Szoboszló város kötelezi magát, hogy az állami pol. fuiskola részére a város alkalmas pontján a miniszterium által előzetesen jóváhagyandó tervek szerint 6 tantermet, egy rajz, ének, zenetermet, tornaacsarnokot, könyv és szertárhelyiségeket, igazgatói és szolgakakást és a szükséges mellékhelyiségeket magában foglaló új épületet épít, azt örökhasználati joggal a polg. fuiskola részére átadja és az épületnek jó karban tartásáról állandóan gondoskodik.

2., A város bekerítetteti és befásítja az iskola udvarát.

3., A város gondoskodik az iskola első teljes felszereléséről és bebutorozásáról, valamint az iskolai helyiségek számára szükséges fűtő anyag állandó ingyenes kiszolgáltatását elvállalja.

4., Ezzel szemben a közoktatási kormány kötelezi magát az iskolát ál-

lami kezelésbe átvenni, a személyi és dologi kiadások fedezéséről gondoskodni, beleértve a latin nyelv tanításával járó költségek fedezését is.

Felhívom a kir. tanfelügyelőséget, hogy a község által ezen hozzájárulásokra nézve kötelező nyilatkozatot állíttasson ki és azt a megyei törvényhatósági jóváhagyási záradékkal ellátva 3 példányban ide terjessze fel.

Budapest, 1897. évi április hó 17.

Dr. Wlassics Gyula,

vall. és közokt. m. kir. miniszter.

— Pénztárvizsgálatok. Tegnap véletlen vizsgálatot tartottak a városi gyámpénztárban : Komlóssy Arthur főjegyző, dr. Magos György tb. főügyész és Márk Endre biz. tag. Ma délelőtt pedig a házipénztárt kezdték a szokásos vizsgálat alá venni gróf Degenfeld József, főispán Abrahám László tiszti főügyész, Vecsey Imre tanácsnok, Mihalovics István biz. tag és dr. Medve Zoltán főispáni titkár.

— A szüretelő város. Ha Isten jó borter-mést ad, az idén a nemes város is szüretelni fog a saját szőlőjében. Ami azért is nevezetesebb dolog, mert csak a legrégebbi évkönyvek emlékeznek olyan időre, amikor a debreczeni res-publica nem csupán erdősegeknek, nagy kiterjedésű pusztáknak volt az ura, hanem amellet még szőlősgazda is volt. A város tudvalevőleg a Homokkertben szerzett egy szőlőbirtokot; az özvegy Kornhoffer Józsefné asszonyét (nem pedig a Renó Józsefnéét, ahogy tegnap tévesen irtuk) vásárolta meg iskolahelyül. Addig, míg az iskola építéséhez hozzáfognának, műveltetni fogja a tanács szőlőt, mely már gyönyörűen fakad, sok és jó borral biztat, öröme a főszámvevőnek, aki abból szép hasznot remél a házipénztár javára.

— A város képviselője. Debreczen városát idáig az alsó szabolesi tiszai társulat közgyűlésein Vértessy István volt főjegyző és Abrahám László főügyész képviselték. A városi tanács mai üléséből Vértessy István helyett az új főjegyzőt Komlóssy Arthurt bizta meg, hogy az április 30-dikára összehívott társulati közgyűlésen Abrahám Lászlóval együtt a város érdekeinek szószólója legyen.

— Akadémistáink utja. Spalatóban kelt levelet vettünk ma, a mely a következőleg referál kereskedelmi akadémiánk tanulmányutjáról : Debreczenből április 10-én reggel 8 és 1/2 órákor indultunk. Budapest megneztük az új vásárcsarnokot, melynek czélszerű és rendes berendezésén nem győztünk eléggé csodálkozni, s éta közben továbbá a főváros többé-kevésbé ismert épületeit néztük meg. April 11-én reggel Székesfehérvárra, majd innen délben Veszprémben mentünk, hol a veszprémi kereskedelmi iskola növendékei diszmagyarba voltak öltözve, tanáraikkal egyetemben vártak ránk és ünnepélyesen fogadtak. Este vacsorára a város, reggelire Br. Hornig Károly püspök vendégei voltunk. Innen gyalog Almádiba, a Balaton partjára mentünk, a hol a „Helka“ gőzös várt ránk. Balatonfüredre, majd Tihanyba mentünk, és este Keszthelyre, honnan másnap reggel Fiume felé indultunk, hova f. hó 14-én reggel fél 7 órákor érkezünk meg. Dél előtt sétaközben a város középületeit, áruacsarnokait és a festői Tersato várat néztük meg, délután pedig a gyönyörű Abbáziába rándultunk ki. Másnap a köolajfinomító és hajógyárat néztük meg. — Még három gyár volt tervben, de ennek megtekintése elmaradt, mivel a gyár üzeme most szünetelt. 16-án reggel érkezünk Zarába, hol a város történeti régiségeit, a székes egyházat, Simon-templomot, muzeumot, zöldség és halpiacot és Marasquino liqueur-gyárat néztük meg.

Másnap reggel Spalatóba indultunk, hova este 6 órakor érkeztünk meg. Másnap reggel Salanába mentünk a kiásott római régiségek (amphitheatrum, Diocletian palota, fürdőház, temető) megtekintésére. Ezeket mainap is meglátjuk a hajdani pompa, fény. Most indulunk a várost közelebről megtekinteni. — Reggel pedig Bosznia felé megyünk.

— **Pénztári vizsgálat a közkórházban.** Folyó hó 21-én d. u. 3 órakor Körner Adolf tanácsnok elnöklete alatt egy Abraham László tiszti főügyész, Varga Károly jegyző és Kondor Kálmán számvevőből álló bizottság megjelenévé, ott az intézeti pénztárt, letéteket, stb. megvizsgálta és mindent rendben talált.

— **Nem lehet adót fizetni.** Ritkán kerül olyan nap, amikor a legjobb akarat mellett sem lehet adót fizetni. Nekünk most lesz két ilyen napunk: holnap pénteken és holnapután szombaton, amikor a városi adópénztár és adókövető hivatalban takarítás miatt szünetel a hivatalos munka.

— **Névtelen fenyegető levelek.** Sugar Aranka tegnapi fellépte előtt három fenyegető levelet kapott, amelyben azzal rémitgették, hogy színreléptekor kifütyölik és vöröshagymával dobálják meg. A levelek nem voltak aláírva s így a tettes nevét nem adhatjuk át a közmegvetésnek s nem tudjuk, hogy a kvalifikálhatlan eljárást hülyeségnek, vagy rosszakaratu áskálódásnak minősítsük-e?

— **A német császár Bécsben** című ezikkünkbe sajtóhiba csuszott, amennyiben a második kikezdés első mondata helyesen így olvasandó: A király elébe sietett a német császárnak és többször megölelte.

— **Nyilvános helyek.** A mérnöki hivatal, a kenyéripiacon felállított nyilvános illemhely a gyakorlatban ezélszerűnek bizonyulván, Széchenyi-utca végén, a Szarvastéren és Kisuj-utca elején hasonló helyek létesítése iránt tett javaslatot. A tanács mielőtt határozna, az egészségügyi bizottság véleményét is hallani kívánja.

— **Debreczeni versenyek.** Április 24. és 25-én lesznek Debreczenben uralvas- versenyek, melyeknek nevezései jól sikerültek. A két nap majdnem minden versenyére nyolcz-tíz ló van bejelentve s előreláthatólag nagy mezőnyök lesznek. Az elsőnapot eladóverseny (1600 méter) nyitja meg, melyre Fruska, Dogaresse, Feleség, Pátri stb. is nevezve vannak. Debreczen város díjára (1400 méter) csupa félvért neveztek, melyek közt Tanczos és Pásztor a jobbak. A Hortobágyi-díjért (1600 méter) Mujkos, Fitness, Verbung, Valérie stb. futhatnak, míg a 2400 méteres gátversenyben Piros, Mester, Scylla, Vióra, Madona stb. is indulhat. A Szentgyörgyi akadályversenyben (4000 méter) Rémes II., Zimankó és Turul II. is nevezve van. Az eladó steeple chaseben (3200 méter) Piros, Vióra, Reseda a jobbak. A második nap nevezései még élénkebbek. A megnyitójó nyeretlenség díjában olvassuk Fruska, Feleség, Dogaresse, Fiddler, Őszi rózsa neveit. A totalizátor díjáért (2400 méter) Mujkost, Fitness, Zimannót, Valeriet stb. neveztek, az eladóversenyben (1600 méter) 20 lovat köteleztek, köztük Fitness, Sicyllát, Renátát, Pátryt, Feleséget, Dogaresset. A nyulási gátversenyben (2400 méter) Piros, Rémes II., Madona stb. is indulhatnak. A nagy akadályversenyben (4800 méter) Rémes II., Piros, Reseda, Turul II. futhat. Alttalában jó sportra van kilátás Debreczenben. A közönség tájékoztatására a következőket közöljük: A totalisateur vezetését a versenyek mindkét napján K. Császár Ferencz ur a „Magyar Lovaregylet“ totalisateur igazgatója teljesíti. Ezen versenyek alatt (szombaton és vasárnap a totalisateur

két 2 forintos és két 5 forintos pénztárral, a gyepon felállított helységben fog működni.) A gyepon (tehát a nyergelő istállóhoz is) egyedül a részvényes és tribüne előtti tere szülő belépti jeggyel lehet menni; de azért a sikversenypályán való közlekedésre a tribüne előtti tere szülő jeggyel bírók feljogosítva ninesenek. A totalisateur-bódéhoz a gyepről egyenesen, míg a páholy- és zártsték helyekről a tribüne épületet kívülről megkerülve lehet jutni. Helyárok: a versenyekre vonatkozó falragaszok és versenysorozatokban részletesen hirdette vannak. *Kellemetlenség elkerülése végett felkérjük a versenyeken résztvevő közönséget, hogy belépti jegyét láthatólag hordani sziveskedjék.* A versenyek kezdete mindenkor délután pontosan 2 órakor. Hideg ételekről és hűtőkről a „Bika“ szálloda vendéglőse fog gondoskodni. A helyi vaspálya gőzmozdonyu vonatai (a hatvan-utcai vonalon) a versenyek alatt a „Bika“ szállodától a lóvásártérig déli 1 órától folytonosan közlekednek. A pályatér környező árkon keresztültörni, ültetvényeket rongálni, kutyákat a pályatérre vinni és a gypet gázolni büntetés terhe alatt tilos.

— **Szőlőszeti és borászati tanfolyam.** A földmívelési miniszterium Hajdumegye tanítói számára Miskolcra f. é. május 20-tól június 2-ig és folytatólag október 11-14-ig terjedő 2-2 hetes szaktanfolyamot rendez, szőlőszeti és borászati ismereteknek oly mérvű elsajátítására, amely őket a gazdasági ismételő iskola vezetésére képessé teszi. A felvételi kérvények (50 kr. bélyeggel ellátottan) f. hó 30-ig nyújtandók be a kir. tanfelügyelőségnek. A felvett tanítók a tanfolyam mindkét részét kötelesek végezni; a földmívelési miniszteriumtól pedig 60 frt állami segélyre bírnak igényyel.

— **Liliumhervadás.** Hosszu, kinos szenvedés törte le a fehér virágot. *Zahonyay* Anna, 17 éves leány tegnap hunyt el Bökényben. Ma temetik. Halálát hat testvére gyászolja. Legyen az örök álma csendes.

— **A debreczeni lovaregylet** április 24-én szombaton este 6 órakor gyűlést tart a városházán Simonffy Imre polgármester elnöklete alatt.

— **Hivatalos órák a katonai és illetőségi ügyosztálynál.** A városi tanács régibb határozata folytán és mert a ló és szekér össze írás s loosztályozás, valamint a sorozás nagy munkái a folyó évre befejeztettek, így a közönséggel érintkezés esetei nem annyira számosak mint telen: a hivatalos órák folyó év és hó 26-tól, Hétfőtől kezdve a katonai és illetőségi ügyosztálynál is úgy fognak tartatni mint a Hungáriában elhelyezett többi városi hivataloknál. Ezek szerint hivatalos órák lesznek hétköznapokon reggel 8-tól d. u. 2 óráig, vasárnapokon és ünnepnapokon reggel 8-11 óráig. *Oláh* Károly tanácsnok, mint ezen ügyosztály vezetője úgy intézkedett, hogy a halasztást nem tűrő sürgős ügyek délután is elintéztessenek, mívegből a vasár- és ünnep napok kivételével naponta d. u. 3-5 óráig egy egy tisztviselő felváltva ügyeleti szolgálatot tesz.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Pénzes* Sándort a hajduszoboszlói adóhivatalhoz ideiglenes minőségű adótisztte nevezte ki.

— **A kivételes nőszülési engedélyek.** A belügyminiszter egyik vármegye közigazgatási bizottságának fölterjesztése folytán kijelentette, hogy a kivételes nőszülési engedélynek érvényességét nem szünteti meg az a körülmény, hogy az illető védkötele sorszámat húzott, vagy a sorozásra fölhívatott, minthogy a hatályban levő katonai szabályok szerint az állítás-köteles korban levő egyének részére kiadott ily engedélyek csakis a besoroztatással vesztik el érvényességüket.

— **A tehervallomások.** Az általános jövedelmi pótdadó kivételénél tudvalevőleg az ingatlanokat terhelő adósságokat is figyelembe veszik. E terhekre vonatkozó vallomások legkésőbb február 15-ig kellett minden évben benyújtani, aki a határidőt elmulasztotta, az már csak rendszerez igazolási eljárás útján szerezhette meg az ezzel járó kedvezményeket. A pénzügyminiszter ma érkezett rendeletével nagyot változtatott ezen a rendszeren, amennyiben kimondotta, hogy az igazolási eljárás minden év október 15-én kezdődik. Ez a rendelet már az idén is érvényes.

— **Iparhatósági szemle.** *Domján* Imre berendezendő timártelepén ma délután tartották meg az iparhatósági szemlét dr. *Sárváry* Gyula főorvos, *Stáhl* Géza főmérnök és dr. *Boldizsár* Kálmán alkapitány, az iparügyosztály vezetője.

— **Az utadó.** Sok kellemetlenséget okozott az adózó polgároknak az a most megszüntetett rendszer, melynek értelmében, ha valakinek állami adótartozását letöröltette is a pénzügyigazgatóság, az adóhivatalok nem voltak jogosultak az utadót hivatalból törölni. Az adófizető polgár nem is gondolta, még fenmaradt az utadó tartozása, azon természetes hitben maradt, hogy ezt hivatalból éppen úgy letörölték, mint a községi pótdadót. Jövőre, a pénzügyminiszter tegnap érkezett rendelete szerint ez az anomália megszűnik és az utadót is hivatalból fogják törölni, ha az állami adó törlesztését elmulasztotta.

— **Egy munkás jubileuma.** *Unger* János, a *Dávidházy* Kálmán könyvkötészetében már évek óta dolgozó első munkás f. hó 18-án *Klinga* Pál, az „arany oroszán“-hoz címzett vendéglőjében ülte meg huszonöt éves jubileumát. A jubileumi ünnepélyt a városi iparos segédek egyrésze rendezte és sikerült lakomát adott az ünnepség alkalmából. A lakomán számosan felköszöntötték a derék munkást és kedélyes hangulatban késő éjjelig maradtak együtt.

x Gyakran gondot ad a háztartásokban betegek- és gyengélkedőknek, sápkóros egyéneknek, gyermekágyasok és betegségből felépülőknél táplálása erősítő és üdítő szereket, anélkül, hogy az étrend meg ne zavartatnék. Hogy ezt elkerüljék, legjobb az évtizedek óta használatban levő s étvágyat hozó, *Hoff* János cs. és kir. udvari szállító maláta egészségügyi csokoládéja (Bécsben, I. Graben, Bräunerstrasse 8.) Ez egy egészséges és erősítő ital, mely a vérérdény- és idegrendszert nem izgatja s különösen használhatják azok, kiknek a kávé élvezete tiltva van. Orvosi vélemény szerint a *Hoff* János-féle maláta-egészségi csokoládé dus tojásfehérje részeket tartalmaz, s így táplálékony-sága és könnyen emészthetősége miatt is mint egy nagyon ajánlható készítménynek tekintendő.

Távirat.

— *A Debreczeni Ellenőr* saját tudósítójától —

A harcztérről.

Budapest, április 22. Athénből jelentik, hogy Manos ezredes szétrombolta az imareti útegeket s akadály nélkül Filipiadásig hatolt. A várost megszállta és kitűzte a görög lobogót. A menekülő törökök felgyújtották a várost.

Konstantinápolyi telegrám szerint Prevezát négy hadihajó bombáznifogja s szárazföldről is támadják. — A görögök visszavonulása Tirnovásból rendben ment, de Larisszánál a görögök makacs ellentállása várható. Saloniki kikötő védelmére vasuton egy torpedóhajót szállítottak.

kik, — miként a Dardinisták — erőben ismerik fel a jogot, s az emberiség sorsának javítására, a társadalom jóirányu reformálására törekvőket, vagy akadályozzák nemes czéljuk, kivitelében, vagy legalább is — kinevetik, kik a korlátlan, minden ethikai tartalom nélkül való szabadversenyt, mely az utjában talált erőtlenekeket felfalja megsemmisíti, — tartják a sikerben nyilvánuló tökéletesedést előmozdító, fokozó, az emberiséghez méltó életfolyamatnak. Én mindezeknek ellentmondok, de ugyanakkor határozottan állítom, hogy a társadalom viszonyainak javítása nemcsak lehetséges, hanem arra minden létező tényezőnek összemunkálni is kell.

Ezek a tényezők első sorban, magok az elhanyagoltságban vagy elnyomatásban szenvedő osztályok; a most minden jólétnek örvenő tulajdonosok birtokosok; vallás-erkölcsi testületek; gazdasági stb. társulatok; s maga az állam. Mindezekben fel is lehet ismerni a mozgalmat, mely ama javítást czélozza.

De nem elég itt egyik vagy másiknál a javítás szükségességét elismerő hangzatos szólam, hanem a komoly akarat és komoly cselekvés ideje is elérkezvén, be kell mindannyioknak lépniök a küzdelembe, fel kell ragadniök a győzelemre képesítő cselekvés fegyvereit, amiknek segítségével sikerre jutnak.

Hogy a társadalmi viszonyok megjavítása végett életnyilatkozatra ébredt és törekvő jelenségek közül én, hazánk mai helyzete és körülményei közt a mezőgazdasági viszonyok javítását veszem fel kiválólal s tüntetem ki legérdemlegesebbnek, az már, az eddig mondottakból is fel-foghatólag eléggé indokolt. Mindaddig még ez az a legerősebb alap, melyen magyar hazánk közgazdasági fejlődése, minden oldalu megszilárdulása, mondhatnám életbiztosítása nyugszik; amely ha ép és erős, jótékonyt érzi és pedig örömteljesen érzi minden más életfenntartási osztály, érzi minden szűkebb és tágabb társadalom, miként az ezeket összesítő állam. Ha a tényezők együtt összeműködnek: az agrár-szocializmus elveszti erőszakos, felforgatható jellegét a keresztény-szocializmus által meg-nemesítve, az állam-szocializmus által helyesen irányozva és vezetve újáalkotó, jótékony társadalmi erővé válik.

(Folyt. köv.)

Érték-tőzsde.

A debreczeni „közgazdasági bank részv.-társaság” közlése. 1897. apr. hó 22-én.

Allamadósság :			
Magyar aranyjárdék 4%.	—	122.50	122.—
„ vasuti beruházási kőt. 4 1/2 %.	—	122.50	123.50
„ koronajárdék 4%.	—	99.10	99.60
„ regále vált. kőt. 4 1/2 %.	—	100.25	101.25
Osztrák aranyjárdék 4%.	—	122.25	122.75
Egységes államkötvény 4 1/2 %.	—	100.50	101.—
Tisza-szegedi 4%.-os nyer.-sorsj.	—	137.—	138.—
Részvények :			
Magyar hitelbank részvény	—	376.—	376.25
Osztrák hitelbank részvény	—	343.10	343.30
Magyaripar- és keresk. bank. r.	—	99.—	100.50
Sorsjegyek :			
Magyarjelzálogbank 4%.-os sorsj.	—	122.—	123.—
„ 3-os	—	103.—	104.—
Osztrák földhitel sorsjegy 3%.-os	—	117.—	118.—
Magyar vöröskereszt sorsjegy	—	10.70	11.20
Osztrák	—	20.50	21.50
Olasz	—	12.25	12.75
Bazilika sorsjegy	—	6.75	7.25
Jó-sziv	—	4.—	4.40
Pénzmekek :			
Cs. és kir. arany	—	—	5.63
20 márkás arany	—	—	11.76
20 frankos arany	—	—	9.53
1 Sovereigns	—	—	11.96
Debr. I-só tkptr. 4 1/2 %.-os zl.	—	99.—	99.50

Budapesti gabona-tőzsde.

I. Készáru-üzlet.

Budapest, április 21.

Buzát ma szorgosan kínáltak, a kereslet dus volt. Elkelt szilárd irányzat mellett 70.000 mm. 2 és fél kr drágább áron.

Egyéb gabonaneműekben igen gyenge volt a forgalom változatlan árák mellett.

Eladatott :

Buza. Tiszav.: 150 mm. 80. kg. 8.22 és fél frt. 600 mm. 80. kg. 8.22 és fél frt, 100 mm. 81.5 kg. 8.12 és fél frton mind három hónapra.
Zab : 5.75—6.20.

II. Matáridő-üzlet.

Az irányzat lanyha volt, jó forgalom és többszöri árhullámlás daczára az árák kissé engedtek.

Hivatalos felmondások 27000 mm. buza 3500 mm. rozs és 3000 mm. zab április 26-iki átvételre.

Hivatalos zárófolyamok. Déli 1 órakor az árfolyamjegyző-bizottság a következő hivatalos záróárfolyamokat állapította meg :

Buza szept.—októberre	1897	7.06	—	0.8
„ márcz.-ápr.-ra	1897	7.77	—	.80
„ május—júniusra	1897	7.56	—	.57
Rozs	1897	6.15	—	.17
Tengeri máj.—jun.-ra	1897	3.51	—	.53
Zab márcz.—ápr.-ra	1897	5.67	—	.70
Repcze aug.—szept.	1897	10.75	—	.85

Zárlat 4 óra 30 perczkor :

Buza	ősze	1897	7.06	—	7.07
„	tavasza	1897	7.77	—	7.79
„	máj.-júniusra	1897	7.57	—	7.58
Rozs		1897	6.15	—	6.18
Tengerimáj.—jun.-ra		1897	3.52	—	3.53
Zab		1897	5.65	—	5.67
Repcze		1897	10.80	—	—

Debreczeni városi színház.

Folyószám 207. 53-ik Bérletszünet.

Pénteken, 1897. április hó 23-án,

— az ev. ref. leányiskolában létesítendő tanítónő képezde alapja javára — (bérletszünetben), először :

Keressd a szived.

Színmű 4 felv.

„A kőszívű ember fia” című regénye után írta : Jókai Mór.

Szombaton, 1897. április hó 24-én,

Keressd a szived.

Színmű 4 felv.

Kiadó és laptulajdonos :

„Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.
Felelős szerkesztő : Ifj. Gily Ede.

Tavaszi ruhakelmék

dus választékban raktárra érkeztek

Kunz József és Társa

czégnél

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Visszamaradt szövetek tetemesen leszállított áron

305—100—37 adatnak el.

Női ruhák

a legizlésteljesebb kiállításban jutányosan s pontosan állittatnak elő.

Mintákkal készséggel szolgálunk.

KÖRHÖGÉS,

rekedtség és elnyálkásodásnál

a torok és légzési szervek

minden zavarainál

melegen ajánljuk

EGGER

kitűnő hatásu

mellpasztilláit.

Kaphatók 25 és 50 kros eredeti dobozokban, minden gyógyszerárban és nevesebb gyógy fűszerüzletben.

Fő és szétküldési raktár

EGGER A. FIAI

Nádor-gyógyszertára,
Budapest, Váci körút 17.

1300 hold földbirtok

bérbeadó, felszereléssel, vetéssel élőjószággal, gazdasági épületekkel és urilakással ellátva. Czim a kiadóhivatalban.

Éladó földbirtok,

1500 hold, felszereléssel, vetéssel, élőjószággal, gazdasági épületekkel és kastélylyal ellátva. Czim a kiadóhivatalban.

374—2—2

Pályázati hirdetés.

A debreczeni ev. ref. főiskolánál az 1897. július 1-én betöltendő pénztárnoki és könyvvezető-ellenőri állásokra pályázat hirdettek a következő feltételek mellett :

1. A pénztárnok javadalmazása évi 1200 frt fizetés és 300 frt lakkbér évnegyedként előleges részletekben folyósítva.

2. A könyvvezető ell-nör javadalmazása évi 1000 forint fizetés és 300 forint lakkbér, évnegyedként előre folyósítva.

3. Minősítés tekintetében megkívántatik, hogy ugy a pénztárnok, mint az ellenőr :

a) Ev. ref. vallásu és felsőbb tanintézetet, vagy legalább középiskolát, illetve annak megfelelő szakiskolát végzett legyen. A középiskola bevégezése érettségi bizonyítványval igazolandó.

b) A könyvvezetésben való képzettségét bizonyítványval igazolja.

c) A pályázati kérvényhez a képesítési bizonyítványokon kívül keresztlevél, katonai kötelezettségre vonatkozó igazolvány és erkölcsi bizonyítvány is csatolandó.

4. Mind a két tisztviselő 2000—2000 frtot tartozik letenni hivatali biztosítékul s az egyházkerület által megerősített szabályzat értelmében folytatandó hivatalát 1897. évi július 1-én tartozik megkezdeni.

A pályázati kérvények f. 1897. évi május 10-ig a főiskolai gazdasági tanács alólírott elnökéhez küldendők.

Elek Lajos m. k. gazdasági tanácsjegyző.

Simonffy Imre

kir. tanácsos, főiskolai helyi gondnok.

382—1—1

LÓVERSENY.

Belépti jegyek a folyó hó 24-én szombaton és 25-én vasárnap Debreczenben tartandó lóversenyekre Szent-Királyi Tivadar ur műiparárúk kereskedésében (városbáza alatt) kaphatók. Az előjegyzett páholy- és egyéb belépti jegyek folyó hó 23-án (pénteken) esteli 7 óráig ugyanott kiváltandók, mert a ki nem váltott belépti jegyek azontul másoknak adatnak el. Ugyanott a a tribüne rajza tájékozással szolgál.

Helyárak egy napra: Páholy (4 ülésel) az első, vagy második sorban 8 frt. Zártsték 1 frt. Ülőhely 50 kr. Állóhely 20 kr. Lovasjegy (a pályakör belsejében) 2 frt. Belépti jegy a tribüne előtti térre egy napra 3 frt, két napra 5 frt. Versenysorozatok (programm) egy példány ára 10 kr.; ezek Szent-Királyi Tivadar ur kereskedésében, valamint a m. kir. főtözsdeben április 22-én lesznek kaphatók. Totalisateuron való fogadások 5 és 2 forintos tételekkel csakis a versenynapokon a gyepen eszközölhetők. Bővebben a versenyekre vonatkozó hírdetésekből értesülhetni. 376-2-2

Leonhardi-féle tenták.

Különlegesség: Egyedüli valódi

Anthracententa.

Törvényileg védve.

A legjobb
mindennemű könyvek, okmányok
és irományok részére.

Továbbá mindennemű író és másoló-tenták.

Szines-tenták, autograf-tenták, hektograph-tenták, feje ony-tus mérnökök és iskolák részére tentaporok és kivonatok, bélyegzőesték, másoló-festék, ké-zűrtök fehéreműgyűzéshez folyékony ony és gummi valamint Syndolikon

Eau de Labarraque
(tenta-foltok eltávolítására).

Pecsétviaszok és ostyák.

Leonhardi Ágost

Bodenbach Elba mellett. 304-13-4

A legtöbb bel- és külföldi írószerkereskedésben kaphatók.

15 fióktelep.

Tavasza. = 1897. = Nyárra.

15 fióktelep.

Készen és mérték szerinti megrendelésre.

Alapított
1846-ban.

Kassowitz Fülöp

Alapított
1846-ban.

Magyarország legrégbb és legnagyobb

férfi-, fiu és gyermek-ruháik telepén,

Debreczen, főtér, a Hungáriával szemben

rendelhető és kapható készen minden versenyt kizárólag legolcsóbban férfi és gyermekruhák.

Bel- és külföldi szövetmintáimból saját felügyeletem alatt készítették mérték szerinti megrendelésre a legfinomabb öltönyöket 22 frttól kezdve feljebb választás szerint a legdivatosabb szabásban.

Cégem, melynek Magyarországon 15 telepe van, számos kiállításon kitüntetésben részesült.

Folyton nagy raktár

gyermekruha-különlegességekben.

Nem tetsző megvásárolt árut kicserélek, vagy az értékét készpénzben visszafizetem.

Alólírottak 14 évi működése a helybeli piacon elég biztosíték arra, hogy mindenki a legszolidabb és legpontosabb kiszolgálásban részesül.

Szives pártfogást kér, tisztelettel

333-9-6

15 fióktelep.

FÉNYES MÓR

üzletvezető.

15 fióktelep.

A Tóczós kertben

az elsőjárason

3½, azaz három és fél nyilas

Luczernás,

másodéves vetés

kiadó.

Értekezhetni Nagy-Csapó-utca 333. szám alatt a tulajdonossal. 380-3-2

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Linimentum Capsici compos.

Ezen hírneves háziszert ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 27 év óta megbízható fájdalomcsillapító bedörzsölésésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszert, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbirtékú utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter czéggjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. Richter F. Ad. és társa, eszsz. és kir. udvari szállítók, Rudolstadt (Thüringia).

„Csokonai” nyomda és kiadó r.-t. nyomása. 1897.